

**ДЕЛОВНИК
НА УСТАВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**
(пречистен текст)¹

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој деловник се уредуваат начинот на работа и постапката пред Уставниот суд на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Уставен суд).

Член 2

Седиштето на Уставниот суд е во Скопје. На зградата во која се наоѓа Уставниот суд се истакнува натпис „УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА - СКОПЈЕ“.

Член 3

Уставниот суд има свој печат со облик на круг во пречник од 32 мм.

Печатот содржи грб на Република Северна Македонија, околу кој се наоѓа натпис „Република Северна Македонија - Уставен суд на Република Северна Македонија - Скопје“.

Печатот на Уставниот суд се става на одлуките и решенијата на Уставниот суд, како и на сите други службени акти. Уставниот суд има мал печат со пречник од 20 мм. Малиот печат е истоветен со печатот и служи за благајнички документи и заверка на работнички книшки и здравствени легитимации.

**II. НАЧИН НА РАБОТА НА УСТАВНИОТ СУД НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**

Член 4

За работите од својата надлежност утврдена со Уставот на Република Северна Македонија, Уставниот суд одлучува на седница.

¹ Овој пречистен текст на Деловникот на Уставниот суд го вклучува основниот текст на Деловникот („Службен весник на Република Македонија“ бр.70/1992) и измените и дополнувањата на Деловникот („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.202/2019, 256/20200 i 65/2021).

Член 5

Седницата ја закажува и со неа раководи претседателот на Уставниот суд.

Претседателот на Уставниот суд закажува седница и по барање на секој судија.

Член 6

Седницата може да се одржи ако се присутни најмалку пет судии на Уставниот суд.

Ако на дневен ред на седницата се утврдени прашања за кои Уставниот суд според Уставот на Република Северна Македонија одлучува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број на судиите, седницата може да се одржи ако се присутни најмалку шест судии.

Член 7

Уставниот суд на седница избира претседател на Уставниот суд од редот на судиите со двотретинско мнозинство од вкупниот број на судиите, со тајно гласање.

Секој судија може да предложи кандидат за претседател на Уставниот суд.

Предлогот за кандидат за претседател на Уставниот суд го утврдува комисија од тројца судии избрани со мнозинство од вкупниот број на судиите.

Ако кандидатот не го добие потребното мнозинство гласови, постапката за избор на претседател се повторува.

Член 8

Претседателот на Уставниот суд:

- го претставува Уставниот суд;
- ги потпишува одлуките, решенијата и другите акти на Уставниот суд;
- се грижи за спроведување на Деловникот на Уставниот суд и врши и други работи определени со овој деловник.

Во случај на отсутност или спреченост претседателот го заменува судија според распоредот утврден од Уставниот суд по азбучниот ред на презимето на судиите.

Член 9

Судијата на Уставниот суд:

- учествува во работата и во одлучувањето на расправите и на седниците на Уставниот суд;
- како судија - известител раководи со претходната постапка по предметот што му бил доделен во работа и го известува Уставниот суд на седница за стојалиштата по предметот;

- ги следи и проучува законите, другите прописи и општи акти и може да дава иницијативи за поведување постапка за оценување уставноста на одделен закон, односно за уставноста и законитоста на одделен пропис или општ акт и

- врши други работи определени со овој деловник и програмата и распоредот за работа на Судот.

Член 10

Судиите на Уставниот суд уживаат имунитет како и пратениците на Собранието на Република Северна Македонија утврден со Уставот на Република Северна Македонија.

Судијата не може да биде повикан на кривична одговорност или да биде притворен за искажано мислење или гласање во Судот.

Судијата не може да биде притворен без одобрување на Судот, освен ако е затечен во вршење кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење од најмалку пет години.

Судот може да одлучи да се примени имунитет над судија и кога тој самиот не се повикал на него, ако тоа е потребно заради вршењето на неговата функција.

Член 10-а

Покрај правото на плата и други надоместоци, судиите на Уставниот суд имаат право на додаток на плата за:

- посебни услови за работа,
- постоење на висок ризик и
- доверливост.

Додатоците на плата од ставот 1 на овој член меѓусебно не се исклучуваат.

Вкупниот износ на висината на додатоците од ставот 1 на овој член не може да изнесува повеќе од 35% од основната плата на судијата.

Додатоците од ставот 1 на овој член, нивната висина и начинот на утврдување се уредуваат со акт на Судот.

III. ПОСТАПКА ЗА ОЦЕНУВАЊЕ УСТАВНОСТА НА ЗАКОНИТЕ И УСТАВНОСТА И ЗАКОНИТОСТА НА ПРОПИСИТЕ И ДРУГИТЕ ОПШТИ АКТИ

1.) Поведување на постапка

Член 11

Постапката за оценување уставноста на закон и уставноста и законитоста на пропис или друг општ акт се поведува со решение на Уставниот суд по повод поднесена иницијатива.

Член 12

Секој може да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на закон и уставноста и законитоста на пропис или друг општ акт.

Член 13

Подносителот на иницијативата и донесувачот на оспорениот акт се учесници во постапката пред Уставниот суд.

Член 14

Уставниот суд може и сам да поведе постапка за оценување уставноста на закон, односно уставноста и законитоста на пропис или друг општ акт.

При испитувањето на уставноста на закон, односно уставноста и законитоста на пропис или друг општ акт, Уставниот суд може да ја оценува уставноста и законитоста и на одредбите од прописот или другиот општ акт што не се оспорени во иницијативата.

Член 15

Иницијативите пред Уставниот суд се поднесуваат писмено во два примерока.

Иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста на закон и уставноста и законитоста на пропис или друг општ акт содржи: означување на законот, прописот или општиот акт односно одделни негови одредби што се оспоруваат, причини за нивно оспорување, одредбите од Уставот, односно законот што се повредуваат со тој акт и името, односно називот, односно називот и седиштето на подносителот на иницијативата.

Член 16

Ако иницијативата не ги содржи податоците наведени во став 2 на член 15 од Деловникот, секретарот на Уставниот суд ќе му каже на подносителот на недостатоците и ќе определи рок за нивното отстранување, кој не може да биде подолг од 30 дена.

Доколку во предвидениот рок не се отстранат недостатоците или иницијативата е поднесена од непознат подносител, ќе се смета дека не е поднесена, што секретарот ќе го констатира на поднесокот.

Ако со иницијативата се бара мислење, објаснување или интервенција пред други органи, секретарот на Уставниот суд писмено ќе го извести подносителот дека Уставниот суд не е надлежен да одлучува за такви прашања.

2.) Претходна постапка

Член 17

Примените иницијативи се заведуваат во соодветните уписници и по нив се образуваат предмети.

Предметите се распоредуваат на стручните работници според областа утврдена во распоредот за работа.

Кога во иницијативата се бара поведување на постапка за оценување уставноста на закон, програма или статут на политичка партија, предметот се распоредува и на судија според азбучниот ред на презимето.

Ако на судија му е доделен во работа предмет, а тој или Уставниот суд смета дека постојат оправдани причини тој да не ја води претходната постапка, предметот му се доделува на друг судија според определениот ред.

Член 18

Судијата и стручниот работник на кои им е доделен предметот во работа ја водат претходната постапка согласно со одредбите на овој деловник.

Во испитувањето на иницијативите со кои се бара оценување уставноста и законитоста, стручниот работник ќе ги собере податоците и известувањата што се потребни за одлучување во врска со барањето за поведување постапка.

Најдоцна во рок од десет дена, а кога во иницијативата граѓанинот се повикува на заштита на слободите и правата утврдени со уставот, во рок од три дена од денот на приемот на предметот, судијата и стручниот работник се должни да ги преземат дејствијата во претходната постапка.

Во текот на претходната постапка судијата и стручниот работник може да го повикуваат секој учесник во постапката и други заинтересирани лица на консултативен разговор и од нив да бараат потребни известувања и објаснувања, а по потреба на доносителот на оспорениот акт да му ја достават и иницијативата.

Член 19

Решението за поведување постапка му се доставува на органот што го донел оспорениот пропис или друг општ акт и му се определува рок за одговор, кој не може да биде подолг од 30 дена.

Ако донесувачот на оспорениот пропис или друг општ акт не достави одговор во определениот рок, Уставниот суд ќе го определи натамошниот тек на постапката.

Член 20

Секој е должен на Уставниот суд да му дава податоци и известувања по прашања од интерес за водење на постапката.

Член 21

Ако во текот на постапката се утврди дека повеќе учесници со посебни иницијативи барале да се оцени уставноста, односно уставноста и законитоста на исти одредби на ист закон, друг пропис или општ акт, сите иницијативи се здружуваат со првоподнесената, за сите се води единствена постапка и се донесува една одлука.

Ако во Судот се образувани предмети по повеќе одделни иницијативи за оценување уставноста, односно уставноста и законитоста на ист закон, друг пропис или општ акт, сите подоцна образувани предмети може да се придружат кон првообразуваниот предмет, за сите да се води единствена постапка и да се донесе една одлука.

Член 22

Учесниците во постапката и нивните застапници и полномошници имаат право, во присуство на определен работник во Уставниот суд, да ги разгледуваат списите во предметот по кој се води постапката.

На учесниците во постапката и на заинтересираните лица определен работник им дава известувања за предметот што се однесуваат на податоците запишани во уписниците.

На учесниците во постапката, како и на други лица не можат да им се стават на увид реферат, нацрт на одлука и решение и други заклучоци кои се подготвуваат за одлучување пред Судот, освен рефератите за јавна расправа, за подготвителна седница или за седница на која тие се поканети да учествуваат.

Член 23

По завршувањето на претходната постапка, а најдоцна во рок од три месеци од денот кога предметот е даден во работа, се поднесува реферат за седница или Судот се известува за текот на постапката.

Кога во иницијативата за оценување уставноста и законитоста на пропис или друг општ акт граѓаните се повикуваат на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот, рокот од став 1 на овој член изнесува 30 дена.

Рефератот за седница содржи особено: кога е поднесена иницијативата и какво барање е поставено, кои подготовки се извршени, кои спорни правни и фактички прашања се појавиле во текот на работата по предметот, приказ на уставно-судската практика, по правило, мислење и предлог за начинот на решавање на поставеното барање.

3.) Седница

Член 24

Претседателот на Уставниот суд писмено ги известува судиите за денот и часот на одржување на седницата на која ќе се разгледуваат рефератите предложени за седница.

Писменото известување им се доставува на судиите најдоцна седум дена пред одржувањето на седницата, а само во исклучителни случаи, кога тоа го бара итноста за постапување по одделни предмети, претседателот може да определи седницата да се одржи и во пократок рок.

Кон писменото известување за одржување на седницата се приложуваат и рефератите со нацртот на одлуките односно решенијата, а по потреба и други материјали.

Член 25

Седницата на Уставниот суд почнува со утврдување на дневниот ред.

За секој предмет се определува судија-известител, освен за предмети кои се дадени во работа на судија во претходната постапка.

За секоја точка од дневниот ред се води расправа за спорните правни и фактички прашања и се одлучува. Доколку Судот во текот на расправата по одделно прашање оцени дека постојат основи за менување на веќе заземен став или по предметот се потребни дополнителни проучувања, ќе го одложи одлучувањето заради преиспитување на веќе заземениот став односно заради дополнителни проучувања и ќе определи насоки за тоа.

Решенијата, односно одлуките се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број судии на Уставниот суд, освен кога со Уставот, односно со овој деловник не е поинаку определено.

Судија на Уставниот суд кој е спречен да присуствува на седницата може за предметот да даде писмено мислење.

Судијата што гласал против одлуката или што смета дека таа треба да се заснова на други правни основи, може да го издвои своето мислење и писмено да го образложи. Издвоеното мислење се објавува во „Билтенот на Судот“ и во службеното гласило во кое се објавува одлуката на Судот.

Член 26

За текот на седницата се води записник.

Записникот особено содржи: време и место на одржување на седницата, имињата на присутните судии по азбучен ред на презимето и на другите присутни, усвоениот дневен ред, одлуката односно заклучокот за секоја точка од дневниот ред, со означување на судиите што гласале за и против одлуката.

За одделни предмети во кои се поставуваат позначајни уставно - правни прашања се обезбедува стенографирање односно магнетофонско снимање на текот на расправата.

Член 27

Уставниот суд може во текот на постапката, до донесувањето на конечна одлука, да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија што се преземени врз основа на закон, друг пропис или општ акт чија уставност односно законитост ја оценува, доколку со неговото извршување би можеле да настанат тешко отстранливи последици.

Во случаите од став 1 на овој член Уставниот суд е должен да ја оконча постапката, во најкраток можен рок.

Член 28

Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата:

- ако не е надлежен да одлучува за барањето;
- ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување и
- ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

4.) Подготвителна седница

Член 29

Заради разјаснување на фактичната и правната состојба по одделни предмети во секоја фаза на постапката, Уставниот суд може да одлучи да се одржи подготвителна седница.

На подготвителната седница се повикуваат учесниците во постапката, стручни органи и организации и научни и стручни работници, што ќе ги определи Судот.

Член 30

Со поканата за подготвителна седница на поканетите им се доставува реферат за подготвителна седница, во која се изнесуваат наводите во иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста на законот, односно уставноста и законитоста на прописот или општиот акт, правната состојба, спорните правни прашања и правните мислења што биле истакнати во претходната постапка.

Член 31

Со подготвителната седница раководи претседателот на Уставниот суд.

Судијата - известител по предметот ги запознава присутните со фактичката и правната состојба, како и со спорните прашања што се поставени пред Судот во текот на претходната постапка, а потоа претседателот на Судот ги повикува присутните да ги искажат своите

ставови и мислења, односно ставовите и мислењата на органите и организациите што ги претставуваат.

На расправата на подготвителната седница судиите можат да поставуваат прашања, да изнесуваат мислења и коментари во врска со спорните правни и фактички прашања и за други околности од значење за одлучувањето на Судот.

Член 32

По завршувањето на постапката по предметот по кој е одржана подготвителна седница, примерок од одлуката односно решението со кое Уставниот суд ја окончал постапката за оценување уставноста и законитоста им се доставува и на учесниците на подготвителната седница.

5.) Јавна расправа

Член 33

За одржување на јавна расправа одлучува Уставниот суд на седница, при што, покрај учесниците во постапката, ги определува органите и организациите и научните и стручни работници што треба да бидат повикани на расправата.

За одржувањето на јавната расправа се известуваат и средствата за јавно информирање.

Јавната расправа може да се одржи откако е поведена постапка за оценување уставноста на закон односно уставноста и законитоста на пропис или друг општ акт.

Член 34

Рефератот за јавна расправа содржи особено: суштина на барањето поставено во иницијативата, кратка содржина на одговорот и другите известувања на учесниците во постапката, правната и фактичката состојба утврдени до јавната расправа, спорните јавни прашања и можните стојалишта по нив со соодветна правна аргументација.

Член 35

Јавната расправа ја закажува претседателот на Уставниот суд.

За денот и часот на одржувањето на расправата претседателот на Судот писмено ги поканува судиите.

Писмената покана им се доставува на судиите најдоцна десет дена пред одржување на расправата, а само во исклучителни случаи, кога тоа го бара итноста за постапување и во пократок рок.

Кон писмената покана се приложува и рефератот на судијата - известител и стручниот работник, а по потреба и други материјали.

Член 36

Писмената покана за јавната расправа им се доставува и на учесниците во постапката, односно нивните застапници или полномошници, како и на другите повикани лица, органи и организации.

Од денот на доставувањето на поканите до денот на одржувањето на јавната расправа треба да поминат најмалку десет дена, а во исклучителни случаи, кога тоа го бара итноста за постапување, може да се определи и пократок рок.

Со поканата за јавна расправа се доставува примерок од рефератот за јавна расправа.

Член 37

Јавната расправа се одржува во просториите на Уставниот суд. Уставниот суд може да одлучи расправата да се одржи и во други простории во седиштето на Судот или надвор од него.

Член 38

Јавната расправа може да се одржи ако се присутни најмалку пет судии на Уставниот суд.

Со расправата раководи претседателот на Уставниот суд.

Член 39

На почетокот на расправата претседателот на Уставниот суд ги известува присутните за кој предмет ќе се расправа и кои од поканетите лица присуствуваат на расправата.

Воедно излагање за предметот на расправата поднесува судијата – известител.

Судијата - известител на расправата е судијата што ја водел претходната постапка. Во случај на негова спреченост, претседателот на Уставниот суд определува друг судија - известител.

Ако во претходната постапка учествувале повеќе судии, судија - известител е судијата кој по распоредот за работа го добил предметот, ако судиите поинаку не се договорат.

По излагањето на судијата - известител, учесниците на расправата ги изнесуваат и образложуваат мислењата и фактите од интерес за разјаснувањето на состојбата на предметот.

Во текот на јавната расправа судиите на Уставниот суд можат да поставуваат прашања и да бараат објаснувања од учесниците во постапката и другите повикани лица за прашањата што се предмет на јавната расправа, без изнесување на своето мислење.

Со оглед на текот на расправата, по предлог на претседателот или на судија, Судот може да одлучи расправата да се прекине.

Член 40

Учесниците во постапката во текот на јавната расправа ги изнесуваат и образлагаат своите ставови, предлози и правни мислења и одговараат на наводите за фактите и правните прашања кои се изнесени на јавната расправа.

Претставниците на повиканите органи и организации ги изнесуваат мислењата на органите, односно организациите кои ги претставуваат и даваат објаснувања, и правна аргументација за прашањата што се предмет на расправата.

Научните и стручните работници, како и другите лица што се повикани на расправата, ги изнесуваат своите мислења и даваат правна аргументација за прашањата кои се предмет на расправата.

Учесниците на јавната расправа од ставовите 1, 2 и 3 на овој член имаат право дополнително да ги изнесуваат своите ставови и мислења во врска со предметот на расправата.

Член 41

Уставниот суд одлучува дали на расправата ќе се изведат доказите што се изведени во претходната постапка.

Ако во текот на расправата се укаже на нови докази што не се изведени во претходната постапка, истите ќе се изведат на расправата.

Член 42

Уставниот суд може да одлучи, на предлог на учесниците во постапката или по сопствена оцена, јавната расправа да се одложи на определено или на неопределено време, заради прибавување на потребни податоци, известувања или мислења.

Член 43

Ако подносителот на иницијативата во текот на јавната расправа се откаже од иницијативата за поведување постапка, Уставниот суд може да продолжи со јавната расправа, ако прашањето е од пошироко уставно - правно значење.

Ако Уставниот суд на јавната расправа одлучи да ја оценува уставноста и законитоста на одредби од општиот акт чија уставност и законитост не се оспорува во иницијативата, односно која не е опфатена со решението за поведување на постапка, Уставниот суд, по барање на учесниците во постапката, ќе ја одложи јавната расправа и ќе определи рок за давање одговор од донесувачот на актот.

Член 44

Кога Уставниот суд ќе оцени дека расправата по предметот е исцрпена, претседателот на Судот ја заклучува јавната расправа и ги

известува учесниците во постапката за начинот на соопштување на одлуката.

Ако Уставниот суд одлучи за уставноста и законитоста непосредно по јавната расправа, претседателот на Судот им ја соопштува одлуката на учесниците во постапката, наведувајќи ги основните причини за нејзиното донесување.

Член 45

За текот на расправата се води записник за секој предмет одделно.

Записникот содржи особено: време и место на одржување на јавната расправа, состав на Уставниот суд, присутните учесници и другите повикани лица, кратка содржина на искажувањата на учесниците во постапката и на другите повикани, предложените нови докази, поставените прашања и дадените одговори во текот на расправата.

Записникот го води стручниот работник што соработувал на предметот, а го потпишуваат претседателот на Уставниот суд и записничарот.

Ако за текот на расправата се водат стенографски белешки или расправата магнетофонски се снима, стенографските белешки односно магнетофонската лента се составен дел од записникот.

Член 46

Учесниците во постапката сами ги поднесуваат трошоците во постапката пред Уставниот суд.

Научните и стручните работници, како и другите лица што по покана на Судот учествуваат во неговата работа, имаат право на надоместок според критериумите утврдени со одлука на Судот.

2.) Запирање на постапката

Член 47

Уставниот суд ќе ја запре постапката:

- ако во текот на постапката законот, другиот пропис или општ акт престанале да важат, а не наоѓа основи за оценување нивната уставност односно уставност и законитост во време на важењето;

- ако во текот на постапката биде повлечена иницијативата за оценување уставноста односно на уставноста и законитоста, а Уставниот суд не наоѓа основа да ја води постапката по сопствена иницијатива;

- ако се утврди дека поведувањето на постапката било засновано врз погрешна фактичка состојба;

- ако по утврдувањето на фактичката и правната состојба на јавната расправа отпаднат основите за сомневање на уставноста и законитоста и

- ако во текот на постапката престанат процесните претпоставки за нејзино натамошно водење.

7.) Советување и гласање

Член 48

Кога по одржаната јавна расправа односно одржаната седница Уставниот суд ќе констатира дека предметот е доволно разјаснет, се пристапува кон советување и гласање.

Советувањето и гласањето се врши без присуство на јавноста.

Член 49

На советувањето и гласањето учествуваат и судиите на Уставниот суд кои не присуствувале на јавната расправа односно на седницата.

Во текот на советувањето Уставниот суд може да заклучи да се одложи донесувањето на одлуката или да се одржи нова расправа.

Пред одлучувањето за суштината на работата, доколку тоа е потребно, судиите на Уставниот суд гласаат за оделни прашања од кои зависи донесувањето на одлуката.

Член 50

За советувањето и гласањето се составува посебен записник.

Записникот за советувањето и гласањето содржи: датум на советувањето и гласањето, имињата на судиите на Уставниот суд што учествувале во советувањето и гласањето, битна содржина на советувањето, резултатот на гласањето, усвоената одлука и имињата на судиите што гласале за и против одлуката. Кон овој записник се приложуваат и писмено образложениите издвоени мислења.

Записникот за советувањето и гласањето го потпишуваат претседателот на Уставниот суд и записничарот.

Записникот за советувањето и гласањето се чува во запечатен плик, кој може да се отвори само по заклучок на Судот.

IV . ПОСТАПКА ЗА ЗАШТИТА НА СЛОБОДИТЕ И ПРАВАТА ОД ЧЛЕН 110 АЛИНЕЈА 3 ОД УСТАВОТ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Член 51

Секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени со член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Северна Македонија, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Член 52

Во барањето од член 51, потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Член 53

Барањето за заштита на слободите и правата се доставува на одговор до донесувачот на поединечниот акт, односно органот што презел дејство со кое тие се повредуваат, во рок од 3 дена од денот на поднесувањето.

Рокот за одговор изнесува 15 дена.

Член 54

Најдоцна во рок од 30 дена од денот кога предметот е даден во работа, се поднесува реферат за седница или Судот се известува за текот на постапката.

Член 55

За заштита на слободите и правата Уставниот суд одлучува, по правило, врз основа на одржана јавна расправа.

На јавната расправа се покануваат учесниците во постапката и народниот правобранител, а по потреба можат да се повикаат и други лица, органи или организации.

Јавната расправа може да се одржи и ако некој од учесниците во постапката или народниот правобранител не присуствуваат, доколку се уредно поканети.

Член 56

Со одлуката за заштита на слободите и правата Уставниот суд ќе утврди дали постои нивна повреда и во зависност од тоа ќе го поништи поединечниот акт, ќе го забрани дејството со кое е сторена повредата или ќе го одбие барањето.

Член 57

Во текот на постапката Уставниот суд може да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечниот акт или дејство до донесување конечна одлука.

V. ПОСТАПКА ЗА ОДЗЕМАЊЕ НА ИМУНИТЕТ, ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ОДГОВОРНОСТА И ЗА УТВРДУВАЊЕ НА НАСТАПУВАЊЕТО НА УСЛОВИТЕ ЗА ПРЕСТАНОК НА ФУНКЦИЈАТА НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА РЕПУБЛИКАТА

Член 58

За одземање на имунитетот на Претседателот на Републиката, Уставниот суд одлучува по предлог на надлежен орган пред кој е поднесено барање за поведување казнена постапка.

При одлучувањето Уставниот суд ќе се раководи најмалку од содржината на имунитетот на пратениците на Собранието на Република Северна Македонија утврден со Уставот.

Член 59

Постапката за утврдување на одговорноста на Претседателот на Републиката за кршење на Уставот и законот се смета за повредена од денот на поднесување на предлогот од Собранието на Република Северна Македонија.

Предлогот содржи опис, како и докази за повредата на Уставот и на законот која му се става на товар на Претседателот на Република Северна Македонија.

Уставниот суд ќе побара мислење од Претседателот на Републиката за наводите од предлогот на Собранието на Република Северна Македонија. Во постапката пред Судот за утврдување на одговорноста учествува и Претседателот на Републиката.

Член 60

Настапувањето на условите за престанок на функцијата на Претседателот на Републиката поради смрт, оставка, трајна спреченост да ја врши функцијата или престанок на мандатот по сила на Уставот, Уставниот суд ги утврдува по службена должност.

Настапувањето на трајната спреченост да ја врши функцијата од став 1 на овој член се утврдува врз основа на акти, наоди, експертни и стручни мислења на медицински или други установи или органи, во согласност со закон.

Член 61

Уставниот суд определува комисија составена од тројца судии на Уставниот суд која ги испитува околностите, фактите и доказите што се од значење за одлучување на Судот во случаите од членовите 58 до 60 на овој деловник.

VI. ПОСТАПКА ЗА РЕШАВАЊЕ НА СУДИР НА НАДЛЕЖНОСТ

Член 62

Предлог за решавање на судир на надлежност меѓу носителите на законодавната, извршната и судската власт и меѓу органите на Републиката и на единиците на локалната самоуправа може да поднесе и секој од органите меѓу кои настанал судирот. Предлог може да поднесе и секој што поради прифаќањето или одбивањето на надлежноста на одделни органи не може да оствари свое право.

Член 63

Органите од член 62 од овој деловник предлогот за решавање на судир на надлежност може да го поднесат откако еден од органите со конечен или правосилен акт ја прифати или ја одбие надлежноста за решавање на ист предмет.

Субјектите од член 62 од овој деловник кои поради прифаќањето или одбивањето на надлежноста не можат да остварат свое право, предлогот за решавање на судирот на надлежноста може да го поднесат откако и двата органи ја прифатиле или ја одбиле надлежноста со конечен или правосилен акт.

Член 64

Предлогот за решавање на судир на надлежност содржи: предметот на спорот поради кој настанал судирот, органите меѓу кои настанал судирот и означување на конечните, односно правосилните акти со кои органите ја прифатиле или одбиле надлежноста да одлучуваат по ист предмет.

Член 65

Со одлуката со која решава за судирот на надлежноста Уставниот суд го определува надлежниот орган за одлучување по предметот.

Член 66

Во текот на постапката Уставниот суд може да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти на органите по чиј повод е предизвикан судирот на надлежност, до донесувањето конечна одлука.

VII. ПОСТАПКА ЗА ОДЗЕМАЊЕ НА ИМУНИТЕТОТ И ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ТРАЈНО ЗАГУБУВАЊЕ НА СПОСОБНОСТА ЗА ВРШЕЊЕ НА ФУНКЦИЈАТА НА СУДИЈА НА УСТАВНИОТ СУД

Член 67

За утврдување на трајно загубување на способноста на судија на Уставниот суд за извршување на својата функција, како и одземањето на неговиот имунитет, Уставниот суд одлучува на седница.

Трајното губење на способноста од став 1 на овој член се утврдува врз основа на акти, наоди, експертни и стручни мислења на медицински и други установи и органи со кои се утврдува здравствената или друга неспособност, во согласност со закон.

Уставниот суд определува комисија составена од тројца судии на Уставниот суд која ги испитува околностите, фактите и доказите од значење за одлучување на Судот во случаите од ставовите 1 и 2 на овој член.

VIII. ПРИМЕНА НА ОДРЕДБИТЕ ОД ОВОЈ ДЕЛОВНИК

Член 68

Одредбите на овој деловник што се однесуваат на постапката за оценување уставноста на законите и уставноста и законитоста на прописите и другите општи акти (Глава III) сообразно се применуваат на постапките уредени во главите IV, V и VI, доколку со овој деловник не е поинаку определено.

IX. АКТИ НА УСТАВНИОТ СУД

Член 69

Уставниот суд донесува одлуки, решенија и заклучоци.

Член 70

Уставниот суд донесува одлука кога одлучува за суштината на работата и тоа:

- за поништување или укинување на закон и друг пропис, програма и статут на политичка партија или друг општ акт;
- за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот;
- за решавање на судир на надлежност;
- за одземање имунитетот, за одговорноста и за утврдување на настапувањето на условите за престанок на функцијата на Претседател на Република Северна Македонија;

- за имунитетот и за условите за разрешување од должноста на судија на Уставниот суд на Република Северна Македонија;
- за утврдување на неуставност на закон, односно неуставност и незаконитост на пропис и друг општ акт во време на важењето, што престанал да важи во текот на постапката, ако се исполнети условите за нивно поништување.

Член 71

Уставниот суд донесува решение:

- за поведување на постапка за оценување уставноста на закон, односно уставноста и законитоста на пропис и друг општ акт;
- за запирање на постапката;
- за отфрлање на иницијативите, предлозите и барањата;
- за запирање на извршувањето поединечни акти или дејство донесени врз основа на закон, пропис или друг општ акт чија уставност, односно уставност и законитост ја оценува и
- во други случаи кога не одлучува за суштината на работата.

Член 72

Уставниот суд донесува заклучоци за дејствијата што се преземаат во текот на постапката.

Член 73

При одлучувањето дали законот, прописот или општиот акт ќе го поништи или ќе го укине Уставниот суд, ќе ги земе предвид сите околности што се од значење за заштитата на уставноста и законитоста, а особено тежината на повредата и нејзината природа и значење за остварување на слободите и правата на граѓаните или за односите што се воспоставени врз основа на тие акти, правната сигурност и други околности од значење за одлучувањето.

Член 74

Одлуките и решенијата на Уставниот суд содржат означување дека ги донесува Уставниот суд на Република Северна Македонија, имињата односно називот и седиштето на подносителот на иницијативата односно предлогот, диспозитив, образложение, имињата на судиите кои учествувале во донесувањето на одлуката односно решението, како и со какво мнозинство се донесени.

Нацртот на текстот на одлуката, односно решението го изготвуваат судијата - известител и стручниот работник што ја воде претходната постапка.

Член 75

Текстот на одлуката односно решението се утврдува на седница на Уставниот суд, а го редактира редакциона комисија.

Член 76

Текстот на одлуката односно решението утврден на седница редакционата комисија го редактира, по правило во рок од 7 дена.

Ако редакционата комисија во текот на редактирањето констатира дека во текстот на одлуката или решението постојат погрешно утврдени фактички или правни околности или противречности, за тоа ќе го извести Судот на првата наредна седница.

Член 77

Утврдениот конечен текст на одлуката односно решението го потпишува претседателот на Уставниот суд, како и судијата - известител.

Член 78

Препис од одлуката односно решението им се доставува на учесниците во постапката.

Одлуките на Уставниот суд се објавуваат во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Уставниот суд може да одлучи во „Службен весник на Република Северна Македонија“ да се објават и одделни решенија.

Конечниот текст на одлуката, односно решението се доставува на учесниците во постапката и за објавување во рок од 3 дена од денот на потпишувањето од претседателот.

Х. ПРАВНО ДЕЈСТВО НА ОДЛУКИТЕ НА УСТАВНИОТ СУД

Член 79

Одлуката на Уставниот суд на Република Северна Македонија со која се укинува или поништува закон, пропис или друг општ акт произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Член 80

Извршувањето на правосилните поединечни акти донесени врз основа на закон, пропис или друг општ акт што со одлука на Судот е укинат не може да се дозволи, ниту да се спроведе, а ако извршувањето е започнато, ќе се запре.

Член 81

Секој, чие право е повредено со конечен или правосилен акт донесен врз основа на закон, пропис или друг општ акт што со одлука на Уставниот суд е поништен има право да бара од надлежниот орган да го поништи тој поединечен акт, во рок од 6 месеци од денот на објавувањето на одлуките на Судот во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Ако со измена на поединечниот акт во смисла на став 1 од овој член не може да се отстранат последиците од примената на законот, прописот или општиот акт што со одлука на Уставниот суд е поништен. Судот може да определи последиците да се острнат со враќање во поранешна состојба, со надоместок на штета или на друг начин.

Извршувањето на правосилните поединечни акти донесени врз основа на закон, пропис или друг општ акт, што со одлука на Уставниот суд е поништен, не може да се дозволи, ниту да се спроведе, а ако извршувањето е започнато - ќе се запре.

Член 82

Со одлука со која Уставниот суд одлучува за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 на уставот, Уставниот суд ќе го определи начинот на отстранувањето на последиците од примената на поединечниот акт или дејство со кои тие права и слободи биле повредени.

XI. ЈАВНОСТ ВО РАБОТАТА НА УСТАВНИОТ СУД

Член 84

Јавноста во работата на Уставниот суд се обезбедува со известување на јавноста преку средствата за јавно информирање за одржување на јавните расправи, а по оценка на Судот и за одржување на седница и подготвителна седница, со присуство на учесниците во постапката, други лица, органи и организации и претставници на средствата за јавно информирање за одлуките на Судот по прашања од интерес за пошироката јавност.

Уставниот суд, по потреба, а најмалку двапати во годината, организира конференции за печатот.

Уставниот суд издава Билтен и Збирка на одлуки како трајни извори за запознавање на јавноста со неговите одлуки, стручни мислења и ставови.

Член 85

Јавноста во работата на Судот на јавната расправа, седницата и подготвителната седница може да се исклучи ако тоа го бараат интересите на безбедноста и одбраната на земјата, чувањето на државна, службена

или деловна тајна, заштитата на јавниот морал и во други оправдани случаи што ги определува Судот.

XII. ИЗВРШУВАЊЕ НА ОДЛУКИТЕ НА УСТАВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Член 86

Одлуките на Уставниот суд ги извршува донесувачот на законот, другиот пропис или општиот акт што со одлука на Судот е поништен, или укинат.

Одлуките со кои Судот одлучува за заштита на слободите и правата утврдени со Уставот ги извршува органот или организацијата што го донела поединечниот акт што со одлука на Судот е поништен, односно органот или организација што го презела дејството кое Уставниот суд со одлука го забранил.

Член 87

Уставниот суд го следи извршувањето на своите одлуки и по потреба, ќе побара од Владата на Република Северна Македонија да го обезбеди нивното извршување.

XIII. СОРАБОТКА СО УСТАВНИТЕ СУДОВИ НА ДРУГИ ДРЖАВИ

Член 88

Во остварувањето на своите функции Уставниот суд на Република Северна Македонија соработува со уставните судови на други држави по прашања од интерес за заштита и унапредување на слободите и правата на човекот и граѓанинот и од значење за развојот и унапредувањето на уставно – судската мисла и практика.

Во остварувањето на оваа соработка Уставниот суд на Република Северна Македонија покренува иницијативи за разгледување на определени прашања, учествува во нивното решавање на заеднички советувања и други стручни собири, разменува мислења, информации и други материјали и остварува други облици на соработка.

XIV. ВНАТРЕШНА ОРГАНИЗАЦИЈА

1.) Седница на Уставниот суд

Член 89

По прашања од доменот за внатрешна организација и работа, Уставниот суд на седница:

- донесува акти за организацијата на работата и за постапката пред Уставниот суд;
- донесува програма и распоред за работа на Уставниот суд;
- го именува и разрешува секретарот на Уставниот суд, советникот на Судот, самостојниот советник, советникот, административниот работник и техничкиот работник и ги определува нивните плати;
- определува претставници на Уставниот суд за учество на советувања и други стручни собири и расправи на кои е повикан, и
- донесува одлука за висината и начинот на исплата на надоместокот на научни и стручни работници, како и на други лица кои по покана на Уставниот суд учествуваат во неговата работа.

Член 90

За разгледување на определни прашања од работата на Уставниот суд, претседателот на Судот свикува работни состаноци.

На работните состаноци присуствуваат судиите и секретарот на Уставниот суд, а по оценка на претседателот на Судот и одделни стручни и други работници во Судот.

За текот на работниот состанок се води записник, кој ги содржи елементите од член 26 став 2 од овој деловник.

Записникот од работниот состанок се усвојува на првата наредна седница на Судот.

2.) Комисии

Член 91

Уставниот суд има постојани и повремени комисии: Постојани комисии се:

- Комисија за организациони и кадровски прашања;
- Комисија за информирање и соработка, и
- Редакциона комисија.

Повремените комисии се образуваат по потреба.

Комисиите се образуваат од редот на судиите, секретарот и стручните работници.

Со работата на комисијата раководи претседател кој се избира од редот на судиите.

Членовите на постојаните комисии се именуваат на три години.

Составот и времето за кое се избираат повремени комисии се определува со одлуката за нивното образување.

Член 92

Комисијата за организациони и кадровски прашања:

- ги разгледува прашањата и подготвува предлози за подобрување на организацијата и методот на работа на Уставниот суд;
- разгледува и дава предлози именување и разрешување на секретарот на Судот, советникот на Судот, самостојниот советник и советникот;
- утврдува предлози за донесување на акти за организација и систематизација и други акти за работата на Уставниот суд, и
- врши и други работи што ќе и ги стави во задача Уставниот суд.

Член 93

Комисијата за информирање и соработка:

- ги уредува билтенот и другите повремени едиции на Уставниот суд;
- се грижи за редовно, навремено и вистинито информирање на јавноста за работата на Уставниот суд;
- ги организира конференциите за печат и другите форми за информирање на јавноста за работата на Уставниот суд;
- се грижи за редовно снабдување на библиотеката на Уставниот суд со стручна литература, периодични стручни списанија, други публикации и службени гласила и со дневен печат, и
- ги следи написите за работата на уставните судови во средствата за јавно информирање и во научни и стручни публикации и за прашањата од интерес за уставноста и законитоста го информира Судот.

Врз основа на сознанијата при разгледувањето на позначајни правни прашања, прашања од значење за заштита и унапредување на слободите и правата на човекот и граѓанинот и од значење за унапредување на уставно-судската мисла и практика, Комисијата му предлага на Судот заземање ставови и мислења и остварување на соработка со уставните судови на другите држави.

Член 94

Редакционата комисија ги редактира одлуките, решенијата и другите материјали што ќе ги определи Судот.

3.) СЕКРЕТАР НА УСТАВНИОТ СУД

Член 95

Уставниот суд има секретар.

Секретарот на Уставниот суд се именува за време од четири години и може одново да биде именуван на истата должност.

За својата работа и за работата на стручната служба секретарот на Уставниот суд му одговара на Судот, а за задачите што му ги доверил и на претседателот на Судот.

Секретарот на Уставниот суд во поглед на работните односи и раководењето со работата на стручната служба на Уставниот суд ги има правата и должностите на функционер што раководи со републички орган на управата, ако со овој деловник не е поинаку определено.

Во случај на отсутност или спреченост секретарот на Уставниот суд го заменува еден од советниците на Судот што ќе го определи Судот.

Член 96

Секретарот на Уставниот суд:

- раководи со стручната служба на Уставниот суд и се грижи за унапредување на нејзината работа;

- се грижи за уредноста и ажурноста во работата по предметите и подготвувањето на другите материјали и за таа цел свикува и раководи со работните состаноци на стручната служба и со стручниот колегиум;

- го следи извршувањето на одлуките и заклучоците на Уставниот суд и за тоа го известува Судот;

- спрема работниците во стручната служба има положба на функционер што раководи со орган на управа и е наредбодател за извршување на пресметката на приходите и расходите на Уставниот суд, и

- врши и други работи определени со актите за организација на Судот што ќе му ги определи Судот и претседателот на Судот.

4.) Стручна служба

Член 97

Стручните и другите работи во Уставниот суд ги врши Стручната служба на Уставниот суд.

Стручната служба ја сочинуваат советници на Судот, самостојни советници, советници и стручни соработници, административни и технички работници.

Член 98

Стручната служба:

- врши теориски, компаративни и емпириски истражувања и анализи на правни прашања од значење за уставноста и законитоста;

- врши претходна аналитичка обработка на иницијативите и предлозите по кои се формирани предмети;

- обезбедува следење на уставно - судската практика на уставните судови во другите држави;

- изготвува реферати, нацрт на одлуки и решенија и други акти на Судот;

- врши административно-финансиски, организационо-технички, документаристички и други работи за потребите на Судот, и
- врши и други работи во согласност со општите акти за организација и систематизација.

Член 99

Стручно - аналитичкиот дел од работите на на Стручната служба стручните работници ги вршат непосредно, преку стручни тимови и преку стручен колегиум, во зависност од значењето на правните прашања што се поставуваат во работата на Уставниот суд.

XV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 100

Постапката по предметите образувани пред влегувањето во сила на овој деловник, продолжува и ќе се заврши според одредбите на овој деловник.

Член 101

Со денот на влегувањето во сила на овој деловник престанува да важи Деловникот на Уставниот суд на Македонија од 4 октомври 1982 година („Службен весник на СРМ” бр. 43/82).

Член 102

Овој деловник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија”.